

Ο ΦΙΛΟΣ
ΤΗΣ
ΝΕΟΛΑΙΑΣ.
ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΜΗΝΙΑΙΟΝ.
ΤΟΜΟΣ Β΄.

ΤΕΥΧΟΣ Δ΄. ΣΑΚΥΝΘΟΣ 1858. ΙΟΥΝΙΟΣ.

Η ΜΗΤΗΡ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ.

ΤΟΥ ἁ Ναπολέοντος μήτηρ καὶ τοῦ γ' Ναπολέοντος προμήτωρ ἦτο ἡ Κυρία Λετίτζια, περιώνυμος διὰ τε τὸν νοῦν καὶ τὰς οἰκιακὰς καὶ χριστιανικὰς αὐτῆς ἀρετὰς καὶ διότι ἐγέννησε τὸν μέγαν ἄνδρα τῆς ἐποχῆς, τὸν αὐτοκράτορα τῶν Γάλλων καὶ διαιτητὴν ἀπασῶν τῶν τῆς Εὐρώπης διενέξεων, τὸν ἐνδοξον πολεμιστὴν καὶ δορικτῆτορα καὶ τὸν μεγαλοφρέσατον ἡγεμόνα, διπλωμάτην καὶ πολιτικόν· ἐγένετο δὲ συνάμα μήτηρ πέντε υἱῶν βασιλέων. Ἐγνώσκετο ἡ Κυρία αὕτη ὑπὸ τὸ ὄνομα Μαρία Λετίτζια Ραμολίνου Βοναπάρτου καὶ μετὰ ταῦτα ὡς Κυρία Μήτηρ γενέτεσσαν γῆν ἔσχε τὴν Κύρνον ἢ Κορσικὴν, εἰς ἣν ἀπέκλισαν Ἕλληνας Φωκαεῖς, κατὰ τὰς 24 Αὐγούστου 1750 γεννηθεῖσα ἐν Λιακίῳ ἢ Ἀδικίῳ Ἡ γυνὴ αὕτη ἦτο πεπρωτισμένη σαθερὸν χαρακτῆρα καὶ ὀρθὴν καὶ ὑγιᾶ κρίσιν· παρθένος, τὸ ἐξ ἔτος τῆς ἡλικίας ἄγουσα, χαριεσάτη, ὠραιότατη καὶ μία τῶν εὐγενεστέρων καὶ κομψοτέρων γυναικῶν τῆς Εὐρώπης ὑπῆρξε, τὸν τύπον παρισώσα Ῥωμαίας οἰκοδεσποίνης. Κατὰ τὸ 1767 ἡ νεᾶνις αὕτη ἐνυμφεῖθη τὸν Κάρολον Βοναπάρτην, καταγόμενον ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας τῆς Τοσκάνης, δικαστὴν δὲ ἐν τῇ νήσῳ Κορσικῇ. Κατὰ τὴν ζ' Ἰανουαρίου 1768 ἔτεκε τὸν Ἰωσήφ Βοναπάρτην, κατὰ δὲ τὴν 15' Αὐγούστου τοῦ προσεχοῦς ἔτους 1769 προσήνεγκε δῶρον εἰς πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα, εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον, τὸν ἄνδρα τῶν θαυμασῶν προορισμῶν καὶ τυχῶν, τὸν μεγαλεπήβολον, μεγαλοφυῆ καὶ δαιμόνιον Ναπολέοντα. Περιεργόν τι συνέβη εἰς τοῦτον τὸν τοκετόν. Οὕσα ἡ μήτηρ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αἰφνης προσεβλήθη ὑπὸ τῶν κοιλοπονημάτων καὶ μόλις ἔφθασεν εἰς τὸν οἶκον, ἀδυνατοῦσα νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν αὐτῆς θάλαμον, ἠλευθέρωθη τὸ τιμαλφέςατον τοῦτο ἄρρεν ἐπὶ τάπητος ἐξεκμονίζοντος τὸν Ἀχιλλέα καὶ ἄλλους Ἥρωας, ὡς ἐν τῇ κοιτίδι τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ ἱεροῦ Ἀμβροσίου σίφη μελισσῶν ἵπταντο, οἷονεὶ προμήνυμα εὐφρα-

δαίας και γλυκύτητος λεκτικῆς ὄθεν ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ἢ φήμη τοῦ ὅτι ἐγεννήθη ἐπάνω τῶν δαφνῶν. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου μετὰ τοῦ συζύγου ὑπέστη ἡ Κυρία Βοναπάρτου, ἀμείπτου διαγωγῆς καὶ μεγάλης ἀρετῆς γυνὴ, τοὺς κινδύνους καὶ τὰς λύπας· κατὰ τὸ 1776 ὁ Κάρολος ἐξελέχθη μέλος τῆς πρεσβείας, ἣν οἱ εὐγενεῖς τῆς Κορσικῆς ἐξεπέσειλαν εἰς Λουδοβίκον τόν ἰς, ἐκπαιδευοῦσης τῆς Λετιζίας ἐν τῇ νήσῳ τὰ ἑαυτῆς τέκνα· κατὰ τὸ 1777 ἐγένετο παραδεκτός ὁ υἱὸς Ναπολέον ἐν τῇ Βριέννῃ Σχολῇ, διακρινόμενος ἐπὶ ἴθικῇ καὶ γιγαντιαία προόδῳ· Χρυσάσα τὰς 24 Φεβρουαρίου 1785, ὑποσχίριγμα ὀκτὼ τέκνων ἀρρένων καὶ θήλειων, ἡ Κυρία Βοναπάρτου ἀνέπτυξε χαρακτῆρα τοσοῦτον εὐγενῆ καὶ σταθερὸν, ὥστε δύναται τῇ ἀληθείᾳ νὰ ἐγκαυχάται τὸ γυναικεῖον φύλον. Παιδείας τῆς Κορσικῆς κατὰ τὸ 1793 εἰς χεῖρας τῶν Ἀγγλῶν, ἡ ταύτης οἰκογένεια ἀσπασθεῖσα τὴν τῆς Γαλλίας μερίδα, παραιτήσασα τὴν πατρίδα ἐζήτησεν ἄσυλον εἰς τὴν ἄλλοδαπήν. Καταφεύουσα δὲ εἰς Μασσαλίαν μετὰ τοῦ υἱοῦ Λουκιανοῦ καὶ τῶν τριῶν ζυγατέρων Ἑλίσης, Παυλίνης καὶ Καρολίνης καὶ περιθαλομένη ὑπὸ τῆς συντάξεως τῆς παραχωρηθείσης παρὰ τῆς ἐπαναστατικῆς κυβερνήσεως εἰς τοὺς πρόσφυγας πατριώτας, ἡ μνημονευθεῖσα Κυρία ἐξ ἄναλόγως τῶν χρηματικῶν αὐτῆς πόρων ἄχρις οὗ, προβιβάσθετος τοῦ περιποθήτου υἱοῦ αὐτῆς Ναπολέοντος εἰς τὸ ἀξίωμα στρατάρχου τοῦ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ στρατοῦ, ἐβεβλιώθη ἡ τύχη αὐτῆς τε καὶ τῶν υἱῶν. Ἀναδειχθείσης τῆς ὑπατικῆς κυβερνήσεως, ἅπαντα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας Βοναπάρτου συνῆλθον εἰς Παρισίους. Ἀλλὰ οὐδόλως λησμονήσασα ἡ συνετὴ αὕτη Κυρία τὰς περιπετείας τοῦ βίου καὶ λίαν δύσπιστος εἰς τὴν σταθερότητα τῆς μειδιώσης τύχης, ἐξ ὀπισθοῦν φειδωλῶς καὶ μετριοφρόνως ὥστε ἐγένετο ἀντικείμενον τῶν σαρκασμῶν τῶν νεοπλούτων. Αὕτη δὲν ἐθιμβόνητο ἐκ τῆς λαμπρότητος τῆς περὶ ἑαυτὴν ἀστραπτούσης, καὶ, ὅτε ἐμέμφοντο τὴν φειδωλίαν αὐτῆς, συνεθεῖσε νὰ λέγῃ ὡς ἐκ λυπηρᾶς προαισθήσεως, τίς ἐξεύρει μὴ ὑποχρεωθῆ νὰ δώσω ἄρτον εἰς ἅπαντας τοὺς περὶ ἐμὲ βασιλεῖς. Ἀναβὰς τὸν θρόνον ἠθέλησεν ὁ Ναπολεὼν ὥστε ἡ αὐτοῦ μήτηρ νὰ ἔχῃ αὐτὴν ἐπαξίαν τοῦ νέου Καίσαρος. Ἦδη ἡ Κυρία μήτηρ, βιοτεύουσα μέχρι τότε μετὰ τοῦ υἱοῦ Ἰωσήφ καὶ τοῦ Καρδινάλιου ἀγαδέλφου Φέσχα, κατώκησε μεγαλοπρεπῆς ἀνάκτορον, ἀναγκασθεῖσα νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς ἐθιμοταξίας τῆς αὐτοκρατορικῆς οὐλῆς. Ὡς ἐν τῇ αὐτῇ τοῦ Ναπολέοντος, οὕτως καὶ ἐν τῇ τῆς Κυρίας μητρὸς ὑπῆρχον κυρίαὶ τῆς τιμῆς ἀναγνώστριαι, βασιλικαὶ θεράπαιναι, θλαμυπόλοι, ἡγεμονικοὶ ὑπηρεταί, οἱ ἐπὶ τῶν ἐλεημοσυνῶν, γραμματεῖς καὶ καθεξῆς· αὐταὶ δὲ αἱ ἀξίαι πάντοτε σχεδὸν ἐνεπιστεύοντο εἰς ἰσορριχὰς ἐπιστημότητας, οἷαι ἦσαν οἱ κόμητες Cossé-Bris-

sac, de la Ville, d'Esternon, ὁ στρατηγὸς d'Estrées, ὁ ὑποκόμης Arlincourt, ὁ κόμης Beaumont, ἡ δούκισσα d'Abrantès κ.τ.λ. Ἡ Κυρία μήτηρ, καὶ ἄκουσα συγκατένευσεν εἰς τὴν μεγαλοπρέπειαν, ἥτις συνάδουσι τὴν νέαν αὐτῆς κατάστασιν· ἀλλ' οὐχ ἤττον ἀπολαύουσα τοῦ παρόντος δὲν ὀλιγώρει νὰ προσαφελίζηται κατὰ τῶν τυχῶν τοῦ μέλλοντος. Μήτηρ ὁ αὐτοκράτωρ προσέφερεν εἰς αὐτὴν πλοῦσιαν δῶρα· δὲν ἠδύνατο οὕτως ἵνα ἔχῃ ταύτην πόρρω τῆς μεγαλοδωρίας τῶν ἐορτῶν αὐτοῦ καὶ τῶν θοιῶδων. Ὁ Ναπολεὼν ἀπεδοκίμαζε τὴν φειδωλὸν κλίσιν τῆς μητρὸς, ὠθοῦσαν ταύτην ἄχρι τῆς φιλαργυρίας. Ἐδείχθη ὅμως αὕτη εὐεργετικὴ εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα, ὧν ἐγένετο προσπίστρια, καὶ πρὸς βνήθειαν τῶν συζαθέντων τῇ εὐσπλαγχνίᾳ αὐτῆς δυστυχῶν μετεχειρίζετο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὺς ἐφημερίους τῶν Παρισίων. Ὁ δούξ τῆς Γαέτας καὶ κυρία τις Κόρσικ, ὀνόματι Σαβερία, ἥτις ἀνέθρεψε τοὺς υἱοὺς αὐτῆς, ἔχειρον ἀποκλειστικῶς τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς Κυρίας μητρὸς· αὕτη εἰς ἄκρον πνευματώδης ἦτο πεπλουτισμένη μεγίστην ὀξυδερκειαν ἵνα γνωρῆζῃ ἐκ πρώτης ἀφετηρίας τὰ τὴν συνοδίαν ταύτης ἀποτελοῦντα ὑποκείμενα. Παραουσιασθείσης τῆς δουκίσσης Chevreuse ταύτη κατὰ τὴν διαταγὴν τοῦ Ναπολέοντος ὡς κυρίας τοῦ παλατιοῦ, αὕτη, εἶπε, δὲν ἀγαπᾷ ἡμᾶς· ἀναγινώσκω ἐπὶ τοῦ φειδρωῦ αὐτῆς προσώπου ὅτι αὕτη μισεῖ τὸν αὐτοκράτορα. Ὀλίγω ὕστερον ἡ Chevreuse ἐξωρίσθη κατὰ συναίνεσιν τοῦ Ναπολέοντος. Ἡ Κυρία μήτηρ, ἐθεώρησε τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1814 ὡς ἀναπόφευκτόν τι συμβάν· ὄθεν καὶ δὲν ἐξεπλάγη. Ἠκολούθησεν εἰς Blois τοὺς υἱοὺς αὐτῆς Ἰωσήφ, Λουδοβίκον καὶ Ἰερώνυμον, ἐλθοῦσα δὲ εἰς Ἰταλίαν, μεθ' ἐκταῆς ἔφερε κολοσσαίαν περιουσίαν. προῖον τῆς ἐπὶ δεκαπενταετίαν οἰκονομίας αὐτῆς. Τινὲς τῶν υἱῶν αὐτῆς εὐλόγουν τότε τὴν μητρικὴν πρόνοιαν, ἐπειδὴ ἡ Κυρία μήτηρ ἐγένετο οὐχὶ σπανίως τὸ ἔρεισμα τῆς προγεγραμμένης καὶ δυστυχοῦς αὐτῆς οἰκογενείας. Ἐπανεκάμφεν εἰς Παρισίους κατὰ τὸ 1815, ἀλλὰ μετὰ τὰ δυστυχήματα τοῦ Οὐατερλοῦ καὶ τὴν δευτέραν παραίτησιν τοῦ Ναπολέοντος ἐγκατεστάθη εἰς Ῥώμην. Ὁ ἀποχωρισμὸς τῆς Κυρίας μητρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ ὑπῆρξε σέαμα συγκινητικώτατον· δικοπτομένη ὑπὸ τῶν διχρῶν δὲν ἠδυνήθη εἰμὴ νὰ προφέρῃ ταύτας τὰς ἐκφραστικωτάτας λέξεις, εἰς τὴν εὐχὴν μου, υἱέ μου, ἀμφοτέροι δὲ ἐναγκαλισθέντες ἀπεχωρίσθησαν ἵνα μὴ ἐξαναῖδωσιν ἀλλήλους ποτέ. Ἐκτοτε ἐξῆν ἡ Κυρία μήτηρ μεμονωμένη, πλὴν πάντοτε ἤρχετο εἰς τὸν νοῦν αὐτῆς ἡ ἰδέα νὰ ἐξαναῖδῃ τὴν οἰκογένειαν εἰς τὸ τῆς πατρίδος ἔδαφος. Γενναία γυνὴ! Ὅτε κατὰ τὸ 1820 συναμοσία ὑπὲρ τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος ἐξηπλοῦτο ἅπανταχοῦ τῆς Γαλλίας, τοῦ Γάλλου πρέσβεως De-Biacas καταμηνύσαντος εἰς τὴν Παπικὴν Κυβέρνησιν τὴν Κυ-

ρίαν μητέρα ως διασπείρουσαν εκατομμύρια ἐν τῇ Κορσικῇ πρὸς στάσιν, ἀπεκρίθη αὐτῇ τῷ γραμματεῖ τῆς ἐπικρατείας ὅτι ἐὰν διακατεῖχον εκατομμύρια ἤθελον καταναλώσει ταῦτα ἵνα ἐτοιμάσω γόλον, ὅπως ἀρπάσω ἐκ τῆς Ἁγίας Ἐλένης τὸν αἰχμάλωτον Αὐτοκράτορα ἀποχαιρετήσασα τὸν Καρδιναλίον εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἐαυτῆς δωμάτια. Ὁ θάνατος τοῦ Αὐτοκράτορος συμβῆς ἐν τῇ νήσῳ τῆς Ἁγίας Ἐλένης τὰς 5 Μαΐου 1821 κατεπικράνεν τὴν μητέρα, ὑποστάσασα καὶ ταύτην τὴν τελευταίαν καὶ σκληρὰν δοκιμασίαν. Κατὰ τὸ 1830 διεββάχη ὁ μηρὸς ἐκ πτώσεως, καταληφθεῖσα δὲ ἀκολούθως ὑπὸ πυρετοῦ γαστρικοῦ καὶ οὐδόλως ἰσχυσάντων τῶν πολυειδῶν θεραπευτικῶν τῆς ἱατρικῆς, ἐξέπνευσε τὰς 2 Φεβρουαρίου 1836 εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Καρδιναλίου Fesch καί τινων τῶν υἱῶν, οἵτινες ἐδράμον ἐκ τῶν διαφορῶν μερῶν τῆς Εὐρώπης ἵνα λάβωσι τὴν εὐλογίαὶν αὐτῆς καὶ τὴν ἐσχάτην ἀναπνοήν· 85 ἐτῶν ἡλικίας ἐτελεύτησεν ἡ σεβασῆ αὕτη γυνὴ καὶ μήτηρ τοῦ Αὐτοκράτορος τῶν Γάλλων, εἰς ὃν αἱ ἐστεμμέναι κεφαλαὶ ἔνευον, καὶ τῶν λοιπῶν αὐτῆς βασιλείων υἱῶν καὶ βασιλισσῶν συγατέρων, ἡ προμήτωρ τοῦ βασιλέως τῆς Ρώμης καὶ τοῦ παρόντος Αὐτοκράτορος τῶν Γάλλων, τοῦ εὐκλεῶς ἡγεμονεύοντος Ναπολέοντος Γ', ἀνδρὸς μεγαλοφρονος, πολιτικοῦ καὶ διπλωμάτου ἐμπείρου, ὅς τις διὰ τοῦ ἀκλονήτου αὐτοῦ χαρακτήρος καὶ τῆς βαθυνοίας συνέβαλε τὰ μέγιστα εἰς τὴν τάξιν, τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν αὐξουσαν εὐδαιμονίαν τοῦ ἔθνους αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν εἰρήνην τῆς Εὐρώπης, καὶ ὅς τις συνῆψε καὶ διατελεῖ συνδέων μετὰ τῆς Ἀγγλίας συμμαχίαν ἀναγκαιοτάτην εἰς ἀμφότερα τὰ μεγάλα ἔθνη, εἰς φιλικὰς σχέσεις ὧν καὶ μετὰ τῆς ὀρθοδόξου Ῥωσσίας, ἐξ ὧν προσδοκᾶται ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ διάδοσις τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἔτι δὲ ἡ χειραφέτησις τῶν ὑπὸ τὴν Ἀσιατικὴν δουλείαν καὶ βαρβαρότητα λαῶν καὶ ἡ ἀπελευθερώσις τῶν ἐθνικοτήτων. Πρὸς τὸ συμφέρον ἀπάσης τῆς γῆραιας Εὐρώπης εἶναι ἀναπόφευκτος ὁ εὐλακρῆς δεσμός τῶν μεγάλων ἐθνῶν, ἅτινα θέλουσι διαδώσει τὸν ἐξευγενισμόν καὶ συντελέσει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν τεχνῶν καὶ διαχύσει τὰ φῶτα, ἅπερ ἔλαβον παρὰ τῆς φίλης καὶ γλυκείας ἡμῶν μητρὸς, τῆς μεγαλοφυῆς, φιλελευθέρας καὶ ἠωϊκῆς Ἑλλάδος. Τοσαῦτα περὶ τῆς γυναικὸς ἐκείνης, ἧτις ἐγέννησε τὸν ἄνδρα περὶ οὗ ὁ Ἐγγελος εἶπεν ὅτι ἀντιπρωσώπευε τὴν παλαιὰν Ῥώμην, καὶ τῆς ὁποίας ἡ ἀποθέωσις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Ἰταλοῦ φειδίου διὰ τοσαύτης τέχνης, ὥστε ὁ θεατὴς πρὸ τοῦ ἀγάλματος αὐτῆς ἰστάμενος νομίζει ὅτι εὐρίσκειται ἀπέναντί τῆς εἰκῆς τινὸς μορφῆς.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣ ΣΤΡΑΤΟΥΛΗΣ.

Η ΜΙΑΡΑ ΜΗΤΗΡ.

(Συνέχεια ὅρα Τεύχ. Α. Σελ. 3.)

Ἐμεῖνα ἐκθαμβὸς καὶ σκεπτικὸς ὡς καθεὶς δύναται καλῶς νὰ φαν-

τασθῆ εἰς αὐτὰς τὰς διγῆσεις· ἀλλ' ὦν εἰς τὰ τοιαῦτα ἄπειρος, ὡς πρὸ ὀλίγου σὰς εἶπον, δὲν ἠδυνήθην νὰ συμπεράνω ποτὲ τὰ κρύφια στρατηγήματα τῆς μιᾶς γυναικὸς. Ὁ θαυμασμὸς ὅμως καὶ ἡ ὀργή μου ἀποκατεστάθησαν ἀπεριόριστοι, ὅτε ἐσπέραν τινα πρὶν νὰ πλαγιάσω εἶδον ἐρευνημένα τὰ χαρτῖα μου καὶ μάλιστα εὗρον βιασμένον καὶ σκανδαλισμένον τὸ κλεῖθρον μικροῦ τινος κειώτιου παρ' ἐμοῦ μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας ἀσφαλισμένου. Κατὰ τὴν πρώτην ἐξαψιν τῆς ὀργῆς μου, ἀπεφάσισα νὰ φανερώσω τὰ πάντα εἰς τὸν συγγενῆ μου, ἀλλ' ἔπειτα ἐξετάζων καλλιώτερα καὶ μετὰ πλειότερας ἡσυχίας τὸ πρᾶγμα, ἐνόησα ὅτι δὲν ἤθελον δυνηθῆ οὐδεμιᾶς ὠφελείας νὰ ἐπιτύχω, ἐπειδὴ ὁ τυφλὸς ἀνὴρ ὅς τις ἐνόμιζε τὴν γυναικᾶ του ἁγίον τι, ἀντὶ νὰ δώσῃ πίσιν εἰς τοὺς λόγους μου, ἤθελεν ἐκλάβει ὡς ὕβριν τὴν νεανικὴν μου ἀπλότητα· καὶ ἀφ' ἑτέρου τίς μὲ ἐβεβαίωεν ὅτι ἡ Κυρία ἦτον ἡ ἐνοχός.

Αὐτὴ ἐντοσοῦτῳ ἀποκαθίστατο σκληροτέρα καὶ αὐστηροτέρα· ἀνέφερε κάποτε τὰ γνωμικὰ τοῦ Σένεκα, τοῦ ὁποίου τὴν μετάφρασιν ἀνεγίνωσκεν εἰς ὀγκῶδη τινα τόμον, ὃν ἐδείκνυεν εἰς ὅσους τὴν ἐπισκέπτοντο· Καὶ ἐὰν ποτὲ συνέβαινε νὰ εἶπω εἰς τὴν τράπεζαν κατὰ τύχην ἀθῶαν ἀστείότητα παροξύνουσαν τὸν γέλωτα τοῦ οἰκοδεσπότου, ἔβλεπον τὴν ὑπερήφανον Κυρίαν νὰ ὑψῶνῃ τὴν σιμὴν τῆς ρίνας, ὡς νὰ ἤθελε τῆς βλάβῃ κακῇ ὀσμῇ τὴν ὄσφρησιν. Τὰ ἐέλγητρα ὅμως καὶ οἱ ὠπαιτικοὶ τῶν ὀφθαλμῶν δὲν τὴν ἐμπόδιζον νὰ καθιζῆται ὀκνηρὰ μετὰ τῶν πλέον ἐπιθυμητῶν ἀναπαύσεων καὶ νὰ τρώγῃ λαιμάργως δις ἢ καὶ τρίς τῆς ἡμέρας διάφορα ἐκλεκτὰ φαγητὰ, ὅθεν ἤθελες τὴν ἐκλάβει καλλιώτερον ὄπαδόν τοῦ Βιταλλίου ἢ τοῦ ἐγκρατοῦς διδασκάλου τοῦ Νέρωνος.

Δὲν εἶχον εἰσέτι παρέλθει πέντε μῆνες ἀφ' ὅτου εὐρισκόμην εἰς τὴν οἰκογένειαν ἐκείνην, καὶ τὸ φθινόπωρον ἦτον ἤδη περὶ τὰ τέλη του, ὁπότε μίαν ὥραιαν καὶ γαληνιαίαν αὐγὴν καθήμενος ἀναπαιτικῶς ἐπὶ θρανίου ἐκτὸς τοῦ ἐργαστηρίου ἐμπόρου τινος φίλου μου ἔχω προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς παράθυρον τοξοειδῶς λήγον, τὸ ὁποῖον καταπολλὰ ἐκίνει τὴν προσοχήν μου, εἶδον ἐρχόμενον πρὸς μετὸν Κύριον Ῥομουάλλον τοσοῦτον ὠχρὸν καὶ μεταμορφωμένον ὥστε ὠμοίαζε καταδικασμένον τινα εἰς θάνατον κατ' ἐκείνην τὴν αὐτὴν στιγμήν ἐκ τῆς φυλακῆς δραπετεύσαντα. Βλέπων ἐκεῖνο τὸ πρόσωπον παιδῶν καὶ ἰσχνὸν ἐνῶ ἦτο πάντοτε ἐρυθρὸν καὶ ὑαλιστερόν ὡς βερονικωμένον τινος ἀγάλματος καὶ οἱ τεθολωμένοι καὶ αἱματώδεις ὀφθαλμοὶ του μοὶ ἐπροξένησαν τοσοῦτον τρόμον ὥστε ἠναγκάσθην νὰ ἐγερθῶ τοῦ θρανίου κινούμενος ὑπ' ἐσωτερικῆς τινος κλίσεως ἢ ἀπομακρυνθῶ μετὰ τοῦ καταλληλοτέρου τρόπου. Ἄλλ' ἐκεῖνος πλησιάσας με καὶ λαβὼν με τῆς χειρὸς μὲ φωνὴν ἀδύνατον ἄλλο δὲν μοὶ εἶπεν ἐμὴ· ἀκολουθεῖ με.

Και ἀφοῦ μ' ἔλαμε νὰ διέλθω μετὰ μεγίστης ταχύτητος πέντε ἢ ἑξ ῥυπαρὰς καὶ ἀκαθάρτους ρενωποῦς, ἀνοίξας εἰδὸς τι κατωγαίου πλήρης βυκίων, (βουτσίων) κιβωτίων καὶ σάκκων, καὶ ἀσφαλίσας ἐπιμελῶς τὴν θύραν μὲ ἐννηκαλίση παραπονούμενος καὶ κλαίων κρουνηδόν. Ἐγὼ πληροφορημένος ὅτι οἱ ἄνθρωποι φθίασαντες εἰς τινα ἡλικίαν δὲν εἶναι ἐθισμένοι νὰ κλαίωσιν, ἐγὼ, ὅστις ποτὲ δὲν εἶχον δοκιμάσει ἐσχυρὰς συγκινήσεις, βλέπων ἄνθρωπον ὑπὲρ τὸ τεσσαρακοσὸν ἔτος κλαίοντα τοιοῦτοτρόπως, ἠσθάνομην συγκεχυμένος καὶ πλήρης αἰσχύνης δι' ἐμὲ καὶ δι' ἐκεῖνον· δι' ὃ εἰς τὴν ριγμὴν ἐκείνην ἀντὶ νὰ ὑποφέρω τὰς ἀπείδεις ὀμιλίας ἤθελον προκρίνει καλλιώτερον νὰ συλληφθῶ καὶ ἀτιμασθῶ χειρῶν κακοῦργου· ἀλλὰ ὁ δυστυχὴς ἐκεῖνος εἰδὼν με εἰς τὸ στήθος μὲ δύναμιν ὀλίγον ἐλείψε νὰ μὲ πνίξῃ· ἀφοῦ ὅμως ἀνέλαβε μοὶ ὠμίλησε ὡς ἐφεξῆς.

— Ἄκουσόν με, προσφιλέστατε νέε, ἄκουσόν με, καὶ μὴ ἐναντιωθῆς εἰς τὴν πρότασίν μου. Δὲν δύναμαι πλέον νὰ μείνω εἰς τὸν οἶκόν μου, πρέπει νὰ ἀναχωρήσω σήμερον, εἰς ταύτην τὴν ἰδίαν ριγμὴν. — Ἄκουσας ἐγὼ τοιοῦτους λόγους, ἤρχισα παρευθὺς νὰ θεωρῶ τὰ φερέματά του πεπεισμένος ὅτι βεβήσιως ἤθελον ἀνγκυλίψει κηλίδας αἵματος. — Λάβε τὰ κλειδιά τοῦ ταμείου μου, τῶν δὲ ἄλλων τὴν χρῆσιν εὐκόλως δύνασαι νὰ φαντασθῆς. Ἰπάγε εἰς τὸν οἶκόν μου, καὶ μὴ κοινοποιήσης εἰς οὐδένα ὃ, τι εἶδες. Σὺ εἶσαι συγγενὴς μου, ἔχεις εὐαίσθητον καρδίαν· ἐμπιστεύομαι εἰς τὴν διακρίσιν σου. Εἰπέ εἰς ἐκείνην τὴν γυναῖκα, μεθ' ἧς ἄχρη τῆς σήμερον ἔζησα, ὅτι σοὶ φανῆ εὐλογον, καὶ ὅτι πλέον δὲν θέλει τὴν ἐπαινεῖδω. Οἴμοι! ἐγὼ, ὅστις τὴν ἐβλεπον μὲ τοιαύτην εὐχαρίστησιν μετὰ τοὺς κόπους τῆς ἡμέρας! Τὰ δὲ τέκνα μου θέλεις τὰ στείλει ἐκεῖ, ὅπου μέλλω νὰ ρερεώσω τὴν διαμονήν μου. — Οὕτως εἰπὼν ἤρχισεν ἐκ νέου νὰ στενάζῃ καὶ κλαίῃ. — Ἀλλὰ τίνι τρόπῳ, ἀπεκρίθην, δύναμαι νὰ ὑπακούσω τὰς διαταγὰς σου; Ὁρεῖλω ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πατρίδα μου, δὲν ἔχω γνώσεις ὡς πρὸς τὰς ὑποθέσεις σου, καὶ ἂν εἶχον δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐνεργῶ μὲ ἐξουσίαν τὸ ἐμπόριόν σου. — Ἐγὼ θέλω σοὶ δώσει ὅποιανδήποτε ἀναγκαίαν ἐξουσίαν. — Εἰς τοιαύτην περίστασιν ἤθελον βιασθῆ νὰ φέρω μαζί μου τὰ ἐμπορεύματά σου καὶ τὰ τέκνα σου, ἐπειδὴ ὡς σοὶ προεῖπον, δὲν μοὶ ἐπέτρεψαν νὰ περιμεινῶ ἐδῶ περισσώτερον ἀφ' ἐτέρου δὲ εἰς ποῖον νὰ ἐμπιστευθῶ τὴν φροντίδα τῶν κτημάτων σου; — Κάμε ὃ, τι θέλεις· ἔχασα πᾶσαν παραμυθίαν, πᾶσαν τέψιν τῆς ψυχῆς μου· καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ χάσω τὴν περιουσίαν μου καὶ τὴν ζωὴν μου, ἤτις μοὶ ἀποκατέστη ἀνυπόφορος, θέλω νὰ γεινῆ ἡ θάλασσίς μου. Ταῦτα λέγων μετὰ μεγίστης ὀργῆς ἐξέβαλε τοῦ θυλακίου τοῦ ῥυπαρόν τι καὶ ἡμιξυρισμένον

χαρτίον, ὅπερ τρέμων μοὶ ἐνεχείρισε. Ἄν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ μου ἦσαν τεθλωμένοι ὑπὸ τῆς λύπης, μεγαλητέραν τῆς ὁποίας εἰς τὴν ζωὴν μου δὲν εἶχον δοκιμάσει, τὸ ἀνέγνωσα, καὶ εἶδον τὴν ἐξηγον φιλόσοφον γράφουσαν εἰς ἐρωμένον τῆς πολλοὺς ἀνιθίκους λόγους, περιγελώσαν πρὸς τούτοις τὸν σύζυγόν τῆς, καὶ ἀναφέρουσαν κατὰ τι περὶ τῆς ἀνοσιᾶς τοῦ Ἰταλοῦ ξένου, ὅπως ἴσως ἀποβάλλῃ πᾶσαν αἰτίαν ὑπονοίας εἰς τὸν ἐραστὴν τῆς. Τελειώσας τὴν ἀνάγνωσιν τῆς διαβολικῆς ἐκείνης ἐπιστολῆς, ὀλίγον ἐλείψε νὰ λειποθυμήσω ὑπὸ τῆς θλίψεώς μου, καὶ μὴν ἠξεύρων τί ἄλλο καὶ κάμω, λαθὼν ὀλίγον θάρρος, ἐξέτεινα καὶ ἐγὼ πρὸς τὸν Ῥομουάλδον τὰς χεῖρας, καὶ τὸν ἐβλίψα μὲ ὄλην μου τὴν δύναμιν. Ἀλλ' ἐκεῖνος ἀναλαθὼν τὰς αἰσθήσεις του καὶ φυλάξας τὸ χορτίον χωρὶς νὰ εἶπῃ ἄλλο τι, ἐξῆλθε τοῦ κατωγαίου καὶ ἐγὼ τὸν ἠκολούθησα. Περιπατῶντες ἐπὶ μίαν ὥραν, ἐφθίσαμεν εἰς ξενοδοχεῖον καὶ καιρὸς ὦν τοῦ γεύματος αὐτὸς μ' ἐκάλεσε διὰ νεύματος νὰ καθίσω εἰς τὴν τράπεζαν. Ὁ δυστυχὴς δὲν ἠθελῆσε νὰ φάγῃ οὐδὲν· ἀλλὰ διὰ μίαν τῶν χειρῶν του ἐκράτει τὴν κεφαλὴν καὶ ἐφαίνετο βυθισμένος εἰς ἐμβ ἰδεῖς σκιψείας, καὶ ἐγὼ ἐξ ἄλλου μέρους πολλὰ ὀλίγον ἔφαγα, καθότι μεγάλη ἦτο ἡ παραχῆ τῆς ψυχῆς μου. Μετὰ τὸ γεῦμα, ἐξηλθομεν τοῦ ξενοδοχείου, ὅπως περιπατήσωμεν ἐκτὸς τῆς πόλεως. σιωπηλοὶ καὶ μὲ τὸ βλέμμα προσηλωμένον εἰς τὴν γῆν ὡς δύο ἐξόριστοι. Τί νὰ σὰς εἶπω περισσώτερον; Ὁ φίλος μου ἐφαίνετο τῶντι ἐξω φρενῶν, τὸ ὄμμα του ἦτον ὑαλιστερόν, καὶ προσεκτικῶς θεωρῶν αὐτὸν ἠθελον ὀρκισθῆ ὅτι τὸ γένειον τῶν πύξανεν ἐκ διαλειμμάτων. Ὁ ἄθλιος ἦτον εἰς ἐκείνων τῶν ἡμιμαθῶν οἵτινες δὲν γνωρίζουσιν ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐγεννήθησαν διὰ νὰ μὴ ἀγαπῶσι τὴν μονοτονίαν, καὶ ὅτι οὐδὲν ραθερὸν καὶ μόνιμον ἐνυπάρχει εἰς τὴν πρόσκαιρον ταύτην ζωὴν. (Ἀκολουθεῖ).

ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ.

«Voilà la femme comme vous l'avez faite.»

Ὁ Σοφὸς Σολομών εἰς τὰς Παροιμίας του λέγει τὰς γυναῖκας μικροτέρας τοῦ θανάτου· ὅτι ἡ χάρις αὐτῶν εἶναι ἀπατηλὴ, ἡ δὲ ἀγαθότης των κακία· ὁμοιάζει τὸν ἐρωτόληπτον ὡς βοῦν ὃν φέρουσιν εἰς θυσίαν, ὃ δὲ θεὸς Σωκράτης ἐνουθέτει νὰ φοβῆται τις τῆς γυναικὸς τὸν ἔρωτα, πλέον τῆς ἐχθρότητος ἀνδρός. Ὁ Κόδρος ἔλεγεν ὅτι ὅσα ἄγρα εἶναι εἰς τὸν Οὐρανόν, καὶ ἰχθεῖς εἰς τὴν θάλασσαν, τόσαι καὶ αἱ πανουργαί εἰς τὴν καρδίαν τῆς γυναικὸς, καὶ παροιμία τις λέγει ὅτι ἂν ἡ Ἀλώπηξ εἶναι πολὺ πονηρὰ, ἡ γυνὴ εἶναι πονηροτέρα τῆς Ἀλώπε-

κος. Ὁμοίως ὁ Πούβλιος Σύρος θέλει, ὅτι ὁ νοῦς τῆς γυναίκος εἶναι πάντοτε εἰς τὸ κακὸν «*mulier quæ sola cogitat, male cogitat.*» Γνωστὴ πρὸς τούτους εἶναι ἡ ἀπόκρισις Σεκούνδου τοῦ φιλοσόφου ὅστις ἐρωτηθεὶς, τί ἐστὶ γυνή, εἶπεν·

Ἄνδρος ναυάγιον	Πολυτεχνῆς πόλεμος
Οἴκου ζάλη	Συνεστιώμενον θῆριον
Ἀμεριμνίας ἔμποδον	Συγκαθημένη μέριμα
Βίου ἄλωσις	Συμπλεκομένη λέαινα
Καθημερινὴ ζῆμια	Κεκοσμημένη Σκύλα
Αὐθαίρετος μάχη	Ζῶον πονηρὸν

Ἀναγκαῖον κακόν.

Ὅχι ὀλιγότερον τῶν φιλοσόφων, ἢ ὀζυθυμία τῶν Ποιητῶν καταφέρεται κατὰ τῶν γυναικῶν.

Ὁ Εὐριπίδης ἐν Μῆδ. τὰς καλεῖ·

Γυναῖκες εἰς μὲν ἐσθ' ἀμχανώταται
Κακῶν δὲ πάντων τέκτονες σοφώταται

Καὶ ἕτερος Ποιητῆς ἐκ τῶν νεωτέρων τῆς Ἰταλίας, ἐκφωνεῖ·

*Infame è il core della Donna, e stolto
Chi fida in lei; bello le apparve il volto,
Chè il tradimento nel suo cor serbò.*

Ἄλλος δὲ τὰς ὀνομάζει

Il peggior sesso, in cui la frode è istinto.

Ἀλλὰ καὶ οἱ ἅγιοι Απόστολοι, καὶ οἱ ἅγιοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας εἶπον τάχα ὀλίγα κατ' αὐτῶν, καὶ κατ' ἐξοχὴν ὁ Χρυσόστομος!

Ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Προφήτης τῶν Μουσουλιμάνων, Μωάμεθ, ὡς καὶ αὐτὸς τὰς ἀποκλείει τοῦ Παραδείσου, ὁ δὲ Μανουὺ υἱὸς τοῦ Βράμμα τὰς καλεῖ εἰς τὸν νόμον του, ἀκαταστάτου χαρακτήρος, καὶ φύσεως διεστραμμένης.

Τὸ νὰ θελήσῃ τις ὅμως ν' ἀναφέρῃ ὅσα κακὰ ῥήματα εἰπώθησαν ἐν παντὶ καιρῷ κατὰ τῶν γυναικῶν, καὶ παρὰ φιλοσόφων καὶ παρὰ Πεζογράφων, καὶ παρὰ Ποιητῶν καὶ Ἐκκλησιαστικῶν, ἤθελεν εἶσθαι ἔργον καὶ μακροχρόνιον καὶ ἐπίπονον, καὶ ἴσως ἤθελε τις γεμίσει περισσώτερα βιβλία ἀφ' ὅσα πρὶν τῆς τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ ἐποχῆς ἐμπεριελάμβανον τὸ ῥωμαϊκὸν Δίκαιον, τὸ ὁποῖον ὁ Νομοδιδάσκαλος Εὐνάπιος ὠνόμαζε τότε βάρος διὰ πολλὰς καμῆλους. Προσθέτομεν μόνον ὅτι, πάλαι ποτὲ πρὸς πολυάριθμον Ἀκαδημαϊκὴν συνάθροισιν ἐν Βερολίῳ, προτάσεως γενομένης, ἂν ἡ γυνὴ εἶναι χειρότερα καὶ

τοῦ Διαβόλου, παμψηφεί ἀπεφάνθησαν καταφατικῶς ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι οὗτος κἂν διὰ παρακλήσεων καταπραῦνεται, ἐκείνη δὲ μᾶλλον γίνεται ἀγριωτέρα καὶ τραχυτέρα.

Ἄλλ' ἔσω διὰ μίαν γιγμὴν ὅτι ὅσα κακὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τοῦ νῦν κατὰ τῶν γυναικῶν ἐλέχθησαν νὰ ἦσαν ὅλα ἀληθῆ, τί μὲ αὐτό; ποῖον τάχα τὸ ὄφελος; ἵνα βελτιωθῶσιν; αἱ ἐξυθρίσεις ὅμως καὶ ἡ τοιαύτη ταπεινώσις τοῦ ἡμίσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους εἶναι τάχα ὁ καταλληλότερος τρόπος πρὸς βελτίωσίν του; τὰς ῥίπτει εἰς τὴν ἀπελπισίαν, ὥστε ἀπαλλοτριούμεναι ὀλίγον κατ' ὀλίγον πάσης συστολῆς, τὰς κάμνει νὰ ὑπερπηθῶσι κάθε ὄριον τῆς αἰδοῦς, καὶ νὰ ῥίπτωνται εἰς τὸν βόρβορον τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς κακίας. Ὅπου αἱ γυναῖκες θεωρούμεναι ἀνδράποδα, καθὼς εἰς πλείστα τῆς Ἀνατολῆς μέρη, ἐξυθρίζονται, καταφρονοῦνται, ταπεινούνται, ἐκεῖ καὶ χειρότερα φαίνονται, καὶ ὁ βαρβαρισμὸς δεινότερος βασιλεύει· ὁ ἐξευτελισμὸς δὲ τοῦ γυναικείου φύλου εἶναι ἴσως αἷτιον, καὶ τοῦ κατὰ φύσιν αἰσχροτέρου τῶν ἐλαττωμάτων. Τοῦναντίον ὅπου ὁ χριστιανισμὸς τὰς ἐχειραφέτησεν ἐκ τῆς δουλικῆς ταπεινώσεως, καὶ χαίρονται τὴν εὐαγγελικὴν ἰσότητα, ὁ δὲ πολιτισμὸς καὶ τὰ φῶτα ἤρχισαν νὰ ἀποδίδουν πρὸς αὐτὰς τὰ δικαιώματά των, καὶ ἀναγνωρίζοντα τὴν γυναῖκα εἰς τὸ εἶδος τῆς ὀλιγότερου ἐντελῆ τοῦ ἀνδρός, τὰς σέβονται, τὰς ἐκτιμοῦν, καὶ τὰς νομίζουν τὸ φυσικὸν καὶ ἀναγκαῖον ὄν διὰ τοῦ ὁποῖου τὸ ἕτερον ἡμισυ ἀνθρώπινον φύλον, δύναται πρεπόντως καὶ ἠθικῶς καὶ κοινωνικῶς νὰ προοδεύῃ μᾶλλον καὶ τελειοποιῆται, ἐκεῖ, λέγω, καὶ βελτιώτεροι δεικνύονται, καὶ μεγάλως συντείνουν εἰς τὸν ἐξευγενισμὸν καὶ εἰς τὴν μόρφωσιν τῆς κοινωνίας, διότι ὡς λέγει καὶ σοφὸς τις Γάλλος «*les principes et les lois se règlent par les hommes, les manières et les moeurs par les femmes.*»

Ἄλλ' εἰ καὶ ἀληθῆς, ὡς εἶπομεν, ἡ κακία των, ἅς ἐξετάσωμεν εἶναι αὐτὸ ἀποτέλεσμα τῆς φύσεώς των, ὡς τινες ἐπιστηρίζουσιν, ἢ ἡ κοινωνία τὰς κατασαίνει τοιαύτας; Ὅπως ἀναπτύξη ὅμως τις ἀρκούντως ὅμοιον ζήτημα ἀνάγκη βέβαια πολυχρονίου διατριβῆς ἀναρμόσου εἰς ἐν ἀρθρίδιον Περιοδικῷ, διὸ θελομεν μόνον ἰχνογραφίσαι ἐν βραχυλογίᾳ ἐπὶ τοῦ τοιοῦτου ἀντικειμένου.

Ὁ Θεὸς δὲν ἔκαμε πονηρὰν τὴν ἀνθρώπινον πλάσιν του· τῆς ἐγγάραζε μάλιστα τὴν ὁδὸν τοῦ καλοῦ, ἀφήνων αὐτὴν ἐλευθερὰν νὰ τὴν βαδίσῃ· ἔδωκε μόνον διαφορετικὸν ὄργανισμὸν εἰς τὰ ἀνθρώπινα ὄντα, ὅστις μὴ ἀνεπτυγμένος ἐνδεόντως ὑπὸ τῆς κοινωνίας δύναται νὰ τὰ κάμῃ πονηρά. Ἡ γυνὴ ἕνεκα τοῦ τρυφεροῦ καὶ λεπτοῦ ὄργανισμοῦ τῆς δεικνύει ὅτι ἔχει τάσιν καὶ ἐπιβροπὴν μᾶλλον πρὸς τὴν εὐαισθησίαν

καὶ τὸ ἰδανικόν, ὥστε ὁ φυσικὸς γυναικεῖος χαρακτήρ εἶναι μάλιστα εὐσπλαγγχον, ἐράσμιος καὶ φιλόκαλος. Ἐσφαλμένως λοιπὸν ἐλέγχθη φυσικὴ ἢ πονηρία τῶν γυναικῶν, ἐνθ' ἄλλο μόνον ἡ κοινωνία τὰς κάμνει τοιαύτα· ὅπως δὲ καλλιώτερα αὐτὸ τοῦτο ὑποσφριζόμεν ἀνάγκη πᾶσα ἵνα ἀναβῶμεν εἰς τὰς πρώτας ἀρχὰς ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ νῦν κοινωνία μας βασίζεται.

Ὁ ἄνθρωπος ἐκ φύσεως κοινωνικὸς, συνενοόμενος μετὰ τῶν ὁμοίων του ὄφειλε νὰ λάβῃ τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ φυσικοῦ καὶ κοινωνικοῦ σκοποῦ του, ἤτοι τῆς διατηρήσεώς του καὶ τῆς ἐαυτοῦ προόδου καὶ εὐημερίας· νὰ μετριάσῃ λοιπὸν τινὰς ἀπολύτους φυσικὰς ἐπιθυμίας του, καὶ ἐπιβάλλῃ ἐν ἑαυτῷ ὄριά τινα καὶ ὁδηγίας, δι' ὧν ὁ σκοπὸς οὗτος ἐπιτυγχάνεται. Φιλόσοφοί τινες καὶ νομοθέται ἐφαντάσθησαν διάφορα κοινωνικὰ συστήματα διὰ τῶν ὁποίων ὅσον τὸ κατὰ δύναμιν ὀλιγότερον περιετέλλοντο αἱ ἀπόλυτοι φυσικαί του ἐπιθυμίαι, ὁ δὲ Νομοθέτης τῆς Σπάρτης καθίδρυσεν κοινωνικὸν σύστημα, ἀριστοῦργημα καθ' ἑαυτὸ τοῦ ἀνθρωπίνου νοῦς, ἴσως δὲ ἀνάμμοστον πρὸς μεγάλους καὶ ἱκτεταμένους λαούς. Τὸ μᾶλλον παραδεδομένον ὡς ἀρμοδιώτερον σύστημα εἶναι τὸ ἥδη ἐπικρατοῦν, τὸ ὁποῖον ὡς βάσιν τῆς κοινωνίας ἔθετε τὴν οἰκογένειαν· ἀνάγκη τὸ λοιπὸν ἦτο, ὅπως τοιοῦτο θεμέλιον τῆς κοινωνίας διοργάνωσιν καὶ ὑποστηρίξῃ. Ἐπεκαλέσθη πρὸς τοῦτο τὴν ἐπιταγὴν πολιτικῶν νόμων, δι' ὧν ἀπηγορεύθη ἡ πολυγαμία, καὶ διετάχθη ἡ μονογαμία, καὶ πᾶν ἕτερον πρὸς διατήρησιν τῆς οἰκογενείας. Ἐστερεώθη παρὰ τῆς ἀρσεναίας ἀνυψοῦσθαι τὸν γαμικὸν δεσμὸν εἰς θεῖον μυστήριον, ἡ δὲ ἠθικὴ, ὡς τὴν ψυχικὴν ἔκφρασιν τῆς κοινωνίας καὶ τὸν ὁδηγὸν εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῆς εὐημερίας, τὸν ἐνίσχυσε καὶ ἐγκολπώθη.

Εἶναι ὁ ἄνθρωπος ἐκ τῶν φυσικῶν ὄντων, κατὰ τὴν γέννησίν του, τὸ ἀδυνατότερον ἴσως ὅλων τῶν ἄλλων, καθὼ ἀνίκανον νὰ προμηθεύηται ἀφ' ἑαυτοῦ τὰ τῆς πρώτης ἀνάγκης, καὶ ἐπὶ πολλὴ ἔχει χρεῖαν βοηθείας. Αἱ γυναῖκες ἐνεκα τοῦ φυσικοῦ αὐτῶν διοργανισμοῦ οὕσαι καταλληλοτέραι πρὸς τὴν καθεστιακὴν ζωὴν, ἐπιτηδειότεραι πρὸς τὰς πρώτας φροντίδας τῆς τεκνοτροφίας, καὶ ἐν γένει ἱκανότεραι ἐπὶ τὰς τοιαύτας ἐνασχολήσεις καὶ οἰκιακὰς ἀνάγκας, ἔπρεπε αὐταὶ μᾶλλον εἰς αὐτὰ νὰ διορισθῶσιν. Ἄν ὅμως ἐκ τοῦ ἐνός ἵνα ἦναι ὁ νοῦς καὶ ἡ καρδιά των ὅλως ἀφορισμένη εἰς τὴν οἰκογενεϊάν των, ἡ κοινωνία περιώρισεν ἐν μέρει ἀπολύτους τινὰς ἐπιθυμίας τῆς φύσεως, πόσον ἐκ τοῦ ἑτέρου δὲν πρέπει διὰ καταλλήλου ἀνατροφῆς, καὶ δι' ὅλων τῶν ἠθικῶν καὶ κοινωνικῶν μέσων νὰ τὰς βοηθῇ, ἵνα νικῶσι τὴν τοιαύτην δεινὴν πάλιν τῶν κοινωνικῶν καὶ φυσικῶν νόμων, καὶ τὰς ἐνισχύῃ

πρὸς τὴν ἐγκράτειαν, τὴν σεμνότητα, τὴν σωφροσύνην καὶ τὰς ἄλλας κοινωνικὰς ἀρετάς, ὅπως ἐκτελώσι τὰ μεγάλα καὶ σοβαρὰ κοινωνικὰ αὐτῶν καθήκοντα! Ἄς ἴδωμεν τοῦναντίον πῶς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰς μεταχειρίζεται.

Εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι ἡ πρώτη ἀληθὴς ἠθικὴ μόρφωσις τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας σχηματίζεται ἐντὸς τῶν οἰκιακῶν τειχῶν, διότι ἐδῶ ρίπτονται τὰ πρώτα σπέρματα τῆς ἀρετῆς, ἢ τῆς κακίας, ἅτινα ἀκολούθως τρέφονται, καὶ ἐνεργοῦν μεγάλην τὴν ἐπιβροὴν ἐφ' ὅλης τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Τὰς κόρας ὅμως ἡμεῖς τὰς ἀφήνομεν, κατὰ τὴν τρυφερὰν ἡλικίαν των, εἰς τὴν διάκρισιν ἀμαθῶν καὶ κακοήθων θεραπειῶν, αἵτινες τὰς ἀβῶας των ψυχὰς πληροῦσι κακῶν ἕξεων καὶ ἐλαττωμάτων· οἱ δὲ γονεῖς οὐδεμίαν ἢ μικρὰν φροντίδα ἠθικὴν περὶ αὐτῶν λαμβάνουσιν. Ἀφοῦ ὀλίγον μεγαλώσουν, περισσότερον ἵνα ἦναι ὀλιγότερον ὄχληραι ἐντὸς τοῦ οἴκου, τὰς στέλλουν εἰς σχολεῖα, ὅπου ὅμως δὲν ἀπολαμβάνουσιν εἰρή μόνον ἐπιπόλαιον ἐξωτερικὸν καλλωπισμὸν, ὅστις γίνεται δι' αὐτὰς μᾶλλον μέσον πρὸς ἀπάτην, ἄνευ τῆς μορφώσεως τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας εἰς τὴν ἀρετὴν, χωρὶς τῆς ὁποίας, εἰς ὅποιαν κατάστασιν καὶ ἂν εὑρεθῇ ἡ γυνὴ δὲν δύναται ἵνα ἦναι ἀληθῶς εὐτυχὴς οὐδέποτε. Ἀφοῦ αὐξήσουν τὰς βαστάσιν ἐντὸς τῆς οἰκίας, καὶ ἀνίσως ταῖς ἀρνοῦνται τὰς διασκεδάσεις καὶ τὰς συναναστροφάς, δὲν τὰς ἀπομακρύνουν ὅμως καὶ ἐκ τῶν ἐπισκέψεων καὶ φιλικῶν σχέσεων ἀμαθῶν καὶ διεσθαρμένων γυναικῶν, κούφων καὶ κακοήθων συγγενῶν καὶ γνωρίμων. Συχνὰ τὰ οἰκεια παραδείγματα εἶναι μάλιστα τοιαῦτα, ὥστε εἶναι μακρὰν τοῦ νὰ τὰς ἐνισχύουν πρὸς τὴν ἠθικὴν. Ταῖς ἀποκλείονται εἰς τὸ φανερὸν αἱ ἀβλυχεῖς ἐπιθυμίαι καὶ αἱ ἀβιώτεροι διασκεδάσεις καθὼ ἀνύπανδραι, διαβεβαιούσιν ἐκ τοῦ ἑτέρου ὅμως αὐτὰς ὅτι εἴλουεν χαρεῖ τὸν κόσμον μόνον ὑπανδρευθῶσιν, διὸ δὲν βλέπουν τὴν ὥραν πότε νὰ λάβουν ἄνδρα ἵνα ἦναι ἐλεύθεραι καὶ χαρῶσι τὸν κόσμον, καὶ ὅταν τοὺς πῆρρησιασθῇ τις εὐκόλως τὸν ἐνηγκαλίζονται, οἱ δὲ συγγενεῖς συχνὰ τὰς εὐσιάζουσιν συμβουλευόμενοι μόνον τοὺς ἑαυτῶν φιλοδόξους καὶ ἰδιοτελεῖς σκοποὺς καὶ συμφέροντα. Κολακεύονται ἂν ἦναι ὠραῖαι ὅτι μὲ εὐκολίαν εἴλουσιν ὑπανδρευθῆ, περισσότερον ἂν ἦναι πλούσιαι· ἀνίσως δὲ εἰς τοὺς νεανικοὺς νόας των τοιαύτην ἰδέαν περὶ γυναικειῶν προτερημάτων συγχωρεῖται νὰ σχηματίξωσι, καὶ οὐδεὶς ἢ μικρὸς λόγος περὶ ἠθικῶν προτερημάτων γίνεται παρὰ τῶν συγγενῶν, εἶναι ἐπόμενον νὰ στοχάζωνται τὰ τοιαῦτα ὅτι πρέπει πρὸ πάντων νὰ προτιμῶσι καὶ εἰς τοὺς ἄνδρας. Ἀφοῦ ὑπανδρευθῶσιν, ἐρωτῶμεν, πόσοι τάχα ἐκ τῶν συζύγων των ἐκτελώσι δεόντως τὰ ἑαυτῶν χρεῖ; πόσοι γνωρίζουσι τὸν τρόπον νὰ

τὰς μεταχειρίζονται χωρὶς νὰ τραυματίζουσι τὴν φιλαυτίαν των; πόσοι τάχα διὰ ἠθικῶν συμβουλῶν καὶ παραινέσεων τὰς ἐνισχύουσι πρὸς τὴν εὐθείαν ὁδὸν, καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σοβαρῶν αὐτῶν καθηκόντων; πολλοὶ μάλιστα, ἀκολουθήσαντες καὶ αὐτοὶ ὑπνδρευόμενοι μᾶλλον φιλόδοξα καὶ ἰδιοτελῆ συμφέροντα, ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγων τὰς βαρύνονται, καὶ διὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν ἔργων τὰς προτρέπουσι εἰς τὴν παραβίασιν ἐκείνων, καὶ ἵνα οὕτω πλέον ἐλευθέρως δύνανται νὰ ἐνεργήσῃ τὰς φθοροποιὰς αὐτῶν ἐπιθυμίας καὶ ἐλαττώματα. Τὰς ἐνδυναμοῦσι τάχα οἱ συγγενεῖς ἢ οἱ φίλοι τοῦ οἴκου, αἱ ἠθικαὶ διασκεδάσεις, καὶ τὰ λοιπὰ κοινωνικά μας ἔθιμα; Ἄς τὸ ὁμολογήσωμεν εὐφραδαίως, αὐτὰ ὅλα μακρὰν εἶναι τοῦ τοιοῦτου, καὶ ἀρμόζει ἴσως ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τὸ ὅ, τι ἐσοχάζετο ὁ Ρουσσὸς, ὅστις βασίζομενος ἐπὶ τῆς διαγωγῆς τῆς κοινωνίας, ἐφρονόυσε ὅτι, ἂν ἀνὴρ τις ἐδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὴν συναναστροφὴν γυναικὸς πλέον τῆς ἡμισίας ὥρας, ἔπρεπε νὰ ὑποθέσῃ τις ἐν τῷ μέσῳ κάτι τι ἐρωτικόν· οἱ δὲ Ράβινοι εἰς τὴν ἐρώτησιν «Πόσος καιρὸς ἀπαιτεῖτο νὰ μένη μία γυνὴ μόνη μεθ' ἑνὸς ἀνδρὸς διὰ νὰ ἔχη τὸ δικαίωμα ὁ σύζυγός της νὰ τὴν ὑποθέσῃ ἔνοχον;» ἀπεκρίνοντο, «Τόσος καιρὸς, ὅτος ἀρκεῖ διὰ νὰ βράσῃ τις ἐν ὕδν καὶ νὰ τὸ ροφήσῃ.»

Ἄνισως τὸ λοιπὸν ἢ ἀνατροφή τῶν γυναικῶν δὲν εἶναι σχετικὴ πρὸς τὰ σοβαρὰ καθήκοντα τὰ ὁποῖα ἡ κοινωνία ταῖς ἐπιβάλλει· ἀνίσως ἢ κοινωνία ἐνῷ χρεωστεῖ νὰ τὰς περιοριζέι διὰ παντὸς μέσου, καὶ νὰ τὰς ἐνισχύῃ ὅπως αὐτὰ ἐκτελῶσι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ τῆς διαγωγῆς της, τὰς ὠθεῖ μάλιστα εἰς τὴν παραβίασιν των· τὰς προτρέπει εἰς ἔθνη ἐπιβλαβῆ, εἰς πράγματα μικροπρεπῆ καὶ οὐτιδανὰ, πληροὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν των ἀθεμίτων ἐπιθυμιῶν, κουφοτήτων, μικροφιλοτιμιῶν, κακῶν ἔξεων καὶ ἐλαττωμάτων, καὶ τὰς κάμνει οὕτω ἐπιδεικτικὰς, ἰδιοτρόπους, φανταστικὰς, εὐμεταβλήτους καὶ ματαιόφρονας· καὶ ἀνίσως ἢ κοινωνία ἀφοῦ περιώρισεν ἐν μέρει, ὡς εἶπομεν, τινὰς φυσικὰς αὐτῶν κλίσεις εἰς τὸ ἐαυτῆς ἔργον, ἀντιφέρηται καὶ διενεργῆ ὅπως τὰς παρακινή εἰς αὐτάς, καὶ πασχίζει νὰ τὰς κατασταίη ἔργαλειον ἀσελγούς καὶ κτηνώδους ἡδονῆς, διατί τάχα νὰ κακολογῶνται καὶ ἐξυβρίζονται τὰ ἀδύνατα καὶ λίαν αἰσθαντικὰ ταῦτα ὄντα; Ἄνισως ἐν τέλει μὴ δυνάμεναι νὰ ἀντιπαρατάττωνται καὶ ἀντιπαλαίωσι κατὰ τοσοῦτων πανούργων δολοφονημάτων καὶ ἰσχυρῶν πλεκτανῶν, ἐπανέρχονται εἰς τὰς φυσικὰς ἐκεῖνας σφοδρὰς ὁρμάς, αἵτινες κατὰ τοὺς φυσιολόγους, εἰς τὸν γυναικεῖον ὄργανισμὸν εἶναι αἱ πλέον δραστήριαι καὶ ὡς τοιαῦτα μεγάλης ἠθικῆς δυνάμεως χρήζουσι πρὸς περιστολὴν αὐτῶν. Συναισθανόμενα δὲ τὴν τῆς ἠθικῆς παραβίασιν, καὶ τὴν ἐαυτῶν ἀδυναμίαν, ὑποχωρῶνται νὰ ὑποκρίνονται καὶ νὰ γίνωνται ὑπου-

λοι καὶ φιλοπόνηρα· διότι ἂν τὴν Ἀρετὴν οἱ Παλαιοὶ μας οὕτω ὠνόμασαν ἐκ τοῦ, Ἄρης, Θεοῦ τῆς ἰσχύος, καὶ οἱ Λατίνοι *virtus* ἐκ τοῦ *vis* δυνάμεις ὁμοίως, ὡς ἔλεγε καὶ ὁ μνησθεὶς Ρουσσὸς· *pāsa porphria eiznai apotelesma adynamias* “*toute méchanceté vient de faiblesse.*”

Ἢ, μετὰ τὰ τοιαῦτα, ὅσαι τῶν γυναικῶν τὰ κοινωνικὰ αὐτῶν καθήκοντα αὐστηρῶς ἐκτελοῦσι, σεβασμιώτεραι μοι φαίνονται τῶν ἠθικωτέρων φιλοσόφων, καὶ περισσότερον ἄξια ἀγαλμάτων καὶ ὀβελίσκων, ἢ αἱ Ἡμίθεοι τῶν Ἀρχαίων, εἰς τιμὴν τῶν ὁποίων τ' ἀνύψωσαν.

Διὸ φανερόν ἐν ὅτι ἡ κακία δὲν εἶναι ἐμφυτος εἰς τὰς γυναίκας, ὡς τινες κακόλογοι διασπνρίζουσιν, ἀλλὰ ὅτι μάλιστα ὁ φυσικὸς αὐτῶν χαρακτήρ εὐαίσθητος εἶναι, εὐεργετικὸς καὶ φιλόκαλος· φανερόν ἐν ὁμοίως ὅτι ἡ κοινωνία διὰ τῆς διαγωγῆς της ἐπιβάλλει αὐταῖς τὴν πανουργίαν καὶ τὴν ὑπόκρισιν· ἢ τὸ λοιπὸν ἂς μεταλλαχθῆ, εἰ δυνατόν, τὸ ἐν ἰσχύει κοινωνικὸν σύστημα, καὶ τότε παύει πᾶσα αἰτία πονηρίας καὶ ὑπουλότητος, ἢ, ἂς δίδωται αὐταῖς ἀνάλογος ἀνατροφή, καὶ ἂς ἐνισχύονται παρὰ τῆς κοινωνίας δι' ὅλων τῶν μέσων εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν κοινωνικῶν αὐτῶν καθηκόντων· καὶ τότε, ὡς φυτὰ εὐγενῆ, ἅτινα ἀφοῦ ἐφτεύθησαν λαβόντα τὴν ἀρμόζουσαν καλλιέργειαν καὶ τὰς ἀναγκαῖας φροντίδας, λαμπρῶς βλαστάνουν καὶ καρποφοροῦσιν, οὕτω καὶ ἡ γυνὴ εἰς τὴν ὁποίαν ἡ φύσις ἐχάρισε τόσα δῶρα καὶ ἐχρωμάτισε τὴν ὄψιν της διὰ τῆς ὠραιότητος, τοὺς ὀφθαλμούς της διὰ τῆς γλυκύτητος, τὸ χεῖλός της διὰ τῆς ἀρμονίας, καὶ ὅλον αὐτῆς τὸ ἄβρὸν σῶμα διὰ τῶν χαρίτων καὶ σεληγῆτριον, βαφομένη καὶ διὰ τῆς ἀκράτου βαφῆς τοῦ ἠθικοῦ καλλωπισμοῦ, καθίσταται ἠθικὸν ὀρμητήριον κοινωνικότητος, ταμεῖον ἀγάπης ἀμώμου καὶ ἐναρέτου, καλὴ συγγάτηρ, καλὴ σύζυγος, καλὴ μήτηρ καὶ ὅλη κοσμημένη οἰκιακῶν προτερημάτων, πληροὶ ἠδύτητος καὶ εὐτυχίας τὸν οἰκιακὸν βίον, γίνεται ὁ ἀληθὴς φίλος καὶ παρήγορος τοῦ ἀνδρὸς εἰς τὰς πικρίας του, ἐξτμεροὶ καὶ πράϋναι διὰ τῆς γλυκύτητος τὰς ὁρμάς τῶν παθῶν του, δεικνύεται ἢ οὐράνιος Ἀφροδίτη τοῦ Σεῖου Πλάτωνος καὶ παριστᾷ οὕτω ἐδῶ εἰς ταύτην τὴν γῆιν καὶ πρόσκαιρον ὁδοιπορίαν ἰδέαν τινὰ τῆς οὐρανόυ Σεότητος.

M.

Ο Λ Ε Π Ρ Ο Σ .

Οὐδὲν γλυκύτερον καὶ σεβασμιώτερον τῆς ἀδδλου καὶ Σερμῆς πίστεως. Εὐτυχῆς ὁ κατέχων τὸν τιμαλφῆ τοῦτον θησαυρόν! Τὰ πάντα τῶ μεριδῶσιν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον· τὸ Κακόν, τὸ τέρας τοῦτο ἴσως φαν-

τασιώδες, οὐ τινοί; ἢ ὑπερξίς τοσοῦτον συγκρίξει τὸν φιλόσοφον καὶ φέρει εἰς ἀπελπισίαν τὸν ἡδυπαθῆ, γίνεται ἀφανὲς ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν του. Αὐτὸς ἔχει ἐντετυπωμένην ἐπὶ τῆς καθαρᾶ, καὶ γαληνιαίας ὀφθαλμοῦ του τὴν εὐχαρίστησιν, ἣτις τῷ πλημμυρεῖ τὴν καρδίαν καὶ τὸ βλέμμα του ἐναργῶς ἀποδεικνύει τὴν λαμπρότητα τοῦ Οὐρανοῦ, ἐξ οὗ ἦλθε. Ὅλοι αἱ ἀρεταί, αἱ ἀληθείαι; ἡδύτητες τῆς ζωῆς παγάζουσιν ἀπὸ τῆς πίστεως; αὐτὴ εἶναι μήτηρ τόσον τῆς ἐπιγείου ὅσον τῆς αἰωνίου μακαριότητος.

Εἰς χρυσοῦν βιβλίον, ἀληθῆ παρᾶδεισον εὐόσμων ἀνθρώπων, ὁ Βίος τῆς Ἁγίας Ἐλισαβέττης τῆς Οὐγκρίας, σύγγραμμα τοῦ κλεινοῦ Κόμ. Μοντεκλαμβέρτου, ἐν συνόψει ἀναφέρεται μοναδικόν τι γεγονός, ὅπερ μᾶς συνεκίνησε βαθύως τὴν καρδίαν καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπροσπαθήσαμεν νὰ ἐπεκταθῶμεν καὶ παρρουσιάσωμεν αὐτὸ ὑπὸ ἐνδιαφερωτέραν ἔποψιν. Ἴδού το.

Ἡ ἔλεημοσύνη τῆς Δουκίσσης ἐκείνης, οὕτω πρεπόντως εἰς τὸν χορὸν τῶν Ἁγίων Σεμῆνης ἦτο πρᾶγμα ἀπίστευτον. Καθ' ἑκάστην ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τοῦ φρουρίου Βαθούργου, ὅπερ ἐκυρίευε τὴν πόλιν Ἐυστενά, ἔδρα τοῦ Δουκὸς τῆς Τουριγγίας συζύγου της, αὐτὴ διένεμεν εἰς τοὺς πέντητα καὶ προσκυνητὰς ὅ, τι ἡδύνατο νὰ τοῖς ῆται ὠφέλιμον. Ἦτον εἰς τῶν ἀγγέλων ἐκείνων, οἵτινες ἐπιτυγχάνουσι παρὰ τοῦ Θεοῦ τῆς χάριτος νὰ ἐνδυσθῶσιν ἀνθρώπινον μορφήν ὅπως βοηθήσωσι τὰς δυστυχίας ταύτης τῆς γῆς, ἣς ἡ θεία τοῖς ἐμπνέει συμπάθειαν ταράττουςαν τὴν οὐρανόθεν τῶν εὐδαιμονιῶν.

Μίαν τῶν ἡμερῶν παρρουσιάσθη ἐνώπιόν της πτωχὸς τις λεπρὸς, ὃς εἰς ἔργον τῆς προθυμοτέρας βοηθείας. Ὅλοι τὸν ἀπέφευγον, ὅλοι ὀργιστικῶς τὸν ἐθεώρουσαν· τινὲς τὸν εἶχον εἰσέτι ὑβρίσει καὶ ἐπαπειλήσει. Ἡ Δέσποινα εἰς τὸ ἐνδόμυχον συγκινηθῆσα μετ' ἀγίπης τὸν ἐδέχθη καὶ ἐτέραν κλίνην μὴ δυναμένην νὰ διχάσθῃ τῷ ἔδωκε τὴν ἐαυτῆς. Οὐδεμίαν σκέψιν ὅταν πρόκειται νὰ προσφέρῃς ἄσυλον εἰς τὸν πτωχόν, ἀ; κατακρημνισθῆ ὁ κόσμος, ἀλλ' ἀ; βοηθηθῆ ὁ δυστυχής. Τίς ἡδύνατο νὰ ὑποφέρῃ τὸν ἔλεγον ὅτι ἄρῃσε ν' ἀποθάνῃ ἀνθρώπου ἕνεκεν ἀμελείας ἢ δειλίας; — Ἴσως οὕτω καθ' ἐαυτὴν ὠμίλει.

Ἡ Δουκίσσα Σοφία, πενθερά της, γυνὴ ψυχρὰ καὶ ἀλαζών ὡς ὅλοι οἱ ἄρχοντες καὶ διὰ τοῦτο ἐλλειπῆς τοῦ ζωηροῦ ἐκείνου ἐνθουσιασμοῦ, ὅστις μόνος προάγει τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς ἀληθῶς ὠφελίμους εἰς πᾶν εἶδος πραγμάτων, κατὰπολλὰ ὠργίσθη δι' αὐτὴν τὴν εὐσπλαγχνίαν, ἣτις τῇ ἐφάνη ἀνόητος ὑπερβολή, ἀνυπόφορος ἀγροικότης, χαρριεντισμὸς δεισιδαίμων. Πρὸ πολλοῦ ἀπεσρέφετο τὴν Ἐλισαβέττην καὶ τὴν μετεχειρίζετο μὲ ὀλίγον σέβας, γελῶσα, καὶ λέγουσα αὐτῇ ὅτι:

ἦτο γεννημένη διὰ νὰ γίνῃ μοναχὴ ἢ ὑπερέτρια, μᾶλλον ἢ ἡγεμονίς. Καὶ ὅτε ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Δουξ [ὁ υἱὸς της] τὸν ὠδήγησεν εἰς τὸν κοιτῶνα, καὶ μὲ ἀδύνατον φωνὴν ὑπὸ τῆς βρογῆς διακεκομμένην τῷ εἶπε· Βλέπεις, Κύριε, τὸν κατέχοντα τὴν θέσιν σου εἰς τὴν δουκικὴν σου κλίνην; Βλέπεις τὰς εὐπροσηγορίας τῆς προσφιλεστάτης σου συζύγου;

Ὁ Πρίγγιψ Λοδοβίκος δὲν ἐπίστευεν εἰς τὰ ὄμματά του· ἂν καὶ ἄριστος ἦτο τὴν καρδίαν καὶ ὑπερβολικῶς τὴν σύζυγόν του ἠγάπα, ἰδὼν τὸν ἀνθρώπον ἐκείνον κατακείμενον ἐπὶ τῆς κλίνης του ἤρασαν τὸ ἐπάπλωμα καὶ τὴν σινδῶνα καὶ τὰ ἔστυρεν ὀργίλιως εἰς τὸ ἔδαφος. Ἀλλ' ὦ τοῦ θαύματος! Αὐτὸς δὲν ἀποκαλύπτει δύσμορφον καὶ ἀκάθαρτον ἀσθενῆ ἀλλὰ τὸν μακάριον Ἰησοῦν Χριστὸν, ὅστις ἐκράτει ἀνοικτοὺς τοὺς βραχιῶνας ὡς προσηλωμένος ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, καὶ μὲ τὸ ὠραιότατον πρόσωπον κλίνον καὶ ἐγραμμένον πρὸς τὸν πρίγγιπα, μετὰ δύο δακρύων στιλβόντων εἰς τοὺς κυανοὺς καὶ χαύνοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐφαίνετο ὅτι τῷ ἔλεγε· Τέκνον μου, διατί με διώκεις; Δὲν εἶμαι ἐγὼ ἀξίος νὰ κείμαι ἐπὶ τῆς κλίνης σου; Βλέπεις ταύτας τὰς πληγὰς; Ἐγὼ τὰς ἔλαβον καὶ διὰ σέ· ὁ ἔρωσ τὸν ὁποῖον καὶ πρὸς σε ἔτρεπον με κατήντησε τοιοῦτον. Ἐπίτρεψόν μοι ν' ἀναπαυθῶ, νὰ λάβω τὴν ἀναπαύσιν μου· τόσον ὑπέφερον καὶ ὀλοὸν ὑποφέρω ὥστε ἡ παραμυθία αὐτῇ μοι εἶναι ἀναγκαία. Μὴ φοβοῦ, διότι ἐγὼ δὲν θέλει σοὶ μεταδώσω οὐδὲν μόλυσμα· ἀφοῦ ἀναπαυθῶ θέλει ὑπάγω ἀλλοχόθι. Εὐσπλαγχνίσου τὸν τεθλιμμένον πέννητα!

Ὁ νέος πρίγγιψ ἔμεινεν ἐκστατικὸς, καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν δὲν ἠδυνήθη νὰ κινήσῃ ἢ νὰ ὀμιλήσῃ· μόνον ἐκράτει τὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ὡς ἱκετευῶν· τέλος ἐπεσε γονυπετῆς παρὰ τὴν κλίνην, καὶ λαβὼν μίαν τῶν χειρῶν τοῦ Ἰησοῦ, ἣτις ἐκρέματο ἔξω, καὶ ὡς μανιώδης ἀσπάζόμενος αὐτὴν, ἐξεφώνησε· Κύριέ μου, συγχώρησον τοῦτον τὸν δυστυχῆ, ὅστις δὲν ἤξευρα τί ἔκαμνε. Ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ ἡδυνάμην νὰ φαντασθῶ τοιοῦτον θαῦμα! Εἶπέ μοι, διὰ εὐσπλαγχνίαν, μὲ ἐσυγχώρησε; Ἐάν δὲν με βεβαίως ἐγὼ ἀναποφεύκτως θέλω ἀποθάνει ὑπὸ τῆς λύπης. Ὡ πόσον ἤμην μωρός! Ἦθελον νὰ σὲ διώξω ἐνῶ μοι ἔκαμνε τοιαύτην χάριν! Ἐγὼ ἐτόλμησα ν' ἀποκαλύψω τὸ θείον τοῦτο σῶμα, τὸ ὁποῖον οἱ ἄγγελοι δὲν δύνανται ν' ἀτενίσωσιν ἄνευ φρίκης! Ἐγὼ σοὶ ἐδείκνυον τὸ σκληρὸν πρόσωπόν μου, ἐγὼ, ποταπὸν ἔντομον ἀπέναντι σοῦ, βασιλέως τῶν Οὐρανῶν! Ὡ μείνον ἐδῶ, ἀξιολάτρευτέ μοι Κύριε, μείνον δι' ὀλίγον μαζύ μου. Ἐγὼ θέλει σὲ δουλεύσω πάντοτε γονυπετῆς, θέλω γίνεαι ὁ δούλος σου, ὁ πιτὸς σου καὶ εὐπειθῆς δούλος. Ποτὲ δὲν θέλω ἀπομακρυνθῆ τοῦ πλευροῦ σου, καὶ τὴν νύκτα κείμενος ἐπὶ

τοῦ ἰδάφους, θέλω προσμείνει ἐξυπνος τὰς διαταγὰς σου. Θέλω συν-
 τριψέει τὸ διαδῆμά μου, ξεσχίσει τὴν χλαμύδα μου καὶ θέλω τὰ θέσει
 πρὸ τῶν ποδῶν σου. Ἐμπροσθέν σου ὀφείλω νὰ ἐνδύωμαι ἐκ σάκκου
 καὶ κιλικίου. Τί λέγω; Συγχώρησον προσέτι τὰς αὐθάδεις ταύτας λέ-
 ξεις, καθότι οὐδεὶς εἶναι ἀναξιώτερος νὰ σοὶ δώσῃ ἄσυλον ἢ ἐγὼ, καὶ
 καταδέχῃται νὰ μ' εὐλογῆσῃς ἐὰν ὄχι δι' ἄλλο, τοῦλάχιστον διὰ τὴν
 ἀξίαν τῆς ἀγιωτάτης ἐκείνης γυναικὸς, ἥτις μὲ ἐτίμησε τῆς χειρὸς
 τῆς, καὶ τὴν ὁποίαν ἀναποφεύκτως ἡ θεία σου εὐσπλαγχνία μοὶ ἔδω-
 κεν, ὅπως μόνον διατρέξω ἐυκολώτερον τὴν ὁδὸν τῆς τιμῆς καὶ ἀρετῆς.

X.

ΑΑΡΩΝ ΒΕΣΚΙΔ.

Ὁ περικλεῆς Σααδὶ, ποιητὴς Πέρσης, διηγεῖται τὸ ἀκόλουθον μι-
 κρὸν ἀνέκδοτον. Ὁ υἱὸς τοῦ Ἀαρῶν Βεσκιδ παρουσιάσθη εἰς τὸν
 πατέρα του παραπονούμενος ὅτι ἄνθρωπός τις εἶχε διαβάλλει κατὰ
 τι τὴν μητέρα του καὶ ζητῶν ἐκδίκησιν δι' αὐτὴν τὴν ὕβριν. Ἦτις μου,
 ἀπεκρίθη ὁ γενναῖος Ἀαρῶν, περισσότερον θέλεις καθυβρίσει τὴν
 μητέρα σου ἢ ὁ συκοφάντης, διότι θὰ κάμῃς νὰ πιστεύσουν ὅτι αὐτὴ
 δὲν σ' ἰδίδαξε νὰ συγχωρῆς. — — —

ΓΝΩΜΙΚΑ.

Τὰ πάθη ἅπαντα εἰσὶν μορφαὶ τῆς τρέλλας καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ
 θεία Πρόνοια δι' ἰδιαιτέρας τινας καλοκάγαθίας τῆς, ἐξάγει καὶ ἀπ'
 αὐτοῦ τοῦ Κακοῦ τὸ Καλόν. Ὁ φθόνος λ.χ. ὁ ὄφις οὗτος ὁ φαρμακίῳν
 ὀλοκλήρους λαοῦς, ἐνῶ κατατρέχῃ ἀξίον τινα ἄνδρα, ἄλλο δὲν κάμνει
 εἰμὴ νὰ τὸν ὠθεῖ εἰς τὸ ἐπὶ τὸ κρεῖττον πράττειν ὅπως αὐτὸς τὸν ταπει-
 νώσῃ καὶ τὸν βιάσῃ εἰς σιωπὴν. Τοῦτο τὸ τέρας ἤθελεν εἶσθαι πανουρ-
 γότερον ἐὰν ὑπὲρ τὴν ἀξίαν ἐπήρει. Οὕτω ἡδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ
 τὴν πρόοδον καὶ τελειοποίησιν τῶν ἄλλων, ἀλλὰ ἡ μαρτία εἶναι ἐ-
 πιδεικτικὴ ἐντελοῦς σκέψεως, καίτοι εἰς τὸ Κακὸν διευθυνομένης;

Ὅπως καταπατηθῶσιν βάρανσοι τινες κορηροὶ, (ἄπειροί εισέτι
 τοῦ καταχθονίου αὐτῶν ἐπαγγέλματος) ὅτε δυσφημίζουσι τοὺς ἄλ-
 λους ἢ ἑαυτοὺς ἐπαινοῦσι τί ἀρκεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ; Ὁλιγιστὸν μέ-
 τριος μνήμη. Ἐνθυμοῦ τὰς καλὰς πράξεις τῶν δυσφημιζομένων
 καὶ τὰς βδελυρὰς τῶν καυχωμένων. Ἡ ἀγυρτία καὶ πανουργία δὲν
 ἡδύνατο νὰ ἐξασκῶνται ἐπὶ τῆς γῆς ἐὰν οἱ ἄνθρωποι κατεῖχον
 πλειοτέραν ἀγχίνουαν καὶ παιδείαν καθότι ἡ μοχθηρία οὐκ ἔστιν
 ἄλλο εἰμὴ ἀντίφασις καὶ βλαχία.